

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8CoCsp/25/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8716201077
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ondrej Krajčo
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:8716201077.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ondreja Krajča a členiek senátu JUDr. Jany Vlčkovej a JUDr. Moniky Holickej v spore žalobcov: X/ U. X., K.. XX.XX.XXXX, O. F. XX, I., X/ B. X., K.. XX.XX.XXXX, O. F. XX, I., X/ Q.. P. X., K.. XX.XX.XXXX, O. F. XX, I., zastúpený zákonnou zástupkyňou matkou U. X., K.. XX.XX.XXXX, všetkých zastúpených: Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Námestie svätého Egídia 40/93, Poprad, proti žalovanému: KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, zastúpenému advokátom: JUDr. Baltazár Mucska, so sídlom Vajnorská 55, Bratislava, IČO: 42 174 856, o zaplatenie 60.000 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcov a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 01. októbra 2019, č.k. 18Csp 52/2017-114, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku vo veci samej p o t v r d z u j e .

Vo výroku o trovách konania napadnutý rozsudok mení tak, že žalobcovia 1/, 2/ a 3/ majú proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť titulom náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni 1/ sumu 15.000 eur, žalobcovi 2/ sumu 15.000 eur a žalobcovi 3/ sumu 10.000 eur, všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol a žalobcom 1/ až 3/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 67 %.

2. Vykonaným dokazovaným mal prvoinštančný súd preukázané, že dňa 04.02.2013 došlo k dopravnej nehode na ceste v smere od obce F.. Dopravnú nehodu spôsobil vodič motorového vozidla zn. E. I. X,X A.. Č.. Y.-XXXX U., U. J., z dôvodu, že si počínal v rozpore s ustanoveniami Zákona o cestnej premávke podľa § 4 ods. 2 písm. b), § 16 ods. 1 a § 9 ods. 1 zák. č. 8/2009 Z. z., podľa ktorých predovšetkým vodič nesmie požiť počas vedenia vozidla alkohol alebo inú návykovú látku a ďalej je povinný prispôbiť rýchlosť jazdy svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla, poveternostným podmienkam, stavu a povahe vozovky a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať a smie jazdiť len primeranou rýchlosťou. V trestnom konaní bolo obžalovanému preukázané, že po tom, čo požil väčšie množstvo alkoholického nápoja, neprispôbil rýchlosť jazdy svojim schopnostiam a poveternostným podmienkam, v dôsledku čoho pri prejazde ľavotočivej zákruty na vlhkej vozovke s vozidlom dostal šmyk, v dôsledku ktorého vošiel do priekopy na ľavej strane vozovky, kde prednou časťou vozidla narazil do kmeňa stromu a spodnou časťou vozidla do priekopy, v dôsledku čoho vozidlo rotovalo okolo všetkých troch osí a dopadlo na strechu, pričom došlo z vozidla k vyvráteniu spolujazdca sediaceho vzadu mladistvého Y.. X., K.. XX.XX.XXXX, ktorý pritom utrpel poranenia všetkých životne dôležitých orgánov vo všetkých telových dutinách, ktorým na mieste podľahol a spolujazdec na prednom sedadle Q. E. utrpel ľahký otras mozgu a tržno-zmliaždenú ranu hlavy, na ktoré zranenia bol liečený do 28. 02. 2013, pričom z odborného

vyjadrenia vyplýva, že u U. J., ako vodiča, bola koncentrácia alkoholu v krvi vo výške 0,99 promile a podľa znaleckého posudku bola predpokladaná hladina alkoholémie v čase vedenia vozidla od 1,29 do 1,38 promile, čo svedčí pre dolnú hranicu stredného stupňa opitosti. Uvedeným konaním sa dopustil prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a), b) ods. 4 Trestného zákona a prečinu ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere štyri a pol roka. V rámci adhézneho konania nebola riešená otázka náhrady škody, poškodená strana s nárokom na náhradu škody bola odkázaná na občiansko - právne súdne konanie. Z výpovedí žalobcov 1/, 2/ a 3/ mal preukázaný silný citový vzťah rodičov a brata k zomrelému. V čase jeho smrti bol vo veku 18 rokov a celý život mal pred sebou. S nebohým synom nemali rodičia žiadne výchovné problémy. Pomáhal žalobkyni 1/ ako matke v domácnosti a bol jej oporou v čase neprítomnosti otca ako žalobcu 2/, ktorý bol vodičom kamiónu a často za účelom zárobku trávil čas mimo rodiny. Pomáhal jej pri výchove mladšieho brata, s ktorým mal nielen súrodenecký, ale aj priateľský vzťah. Vodil ho do školy, spolu sa hrávali, pozerali filmy, pomáhal mu riešiť radou konflikty so spolužiakmi, prípadne ho obťažoval, bol jeho oporou, vzorom. Taktiež s otcom - žalobcom 2/ mal veľmi pozitívny vzťah. V čase keď bol žalobca 2/ doma so synom spolu trávil čas. Priúčal ho zručnostiam ohľadom jazdy na kamióne, motorke, bicykli a ich údržby. So synom plánoval spoločnú podnikateľskú budúcnosť, chceli si založiť súkromnú prepravnú spoločnosť. V súvislosti s výsluchmi žalobcov poukázal aj na to, že výpoveď žalobcov bola prerušovaná citovými prejavmi v podobe plaču a z ich prejavu bol evidentný hlboký zármutok nad stratou syna a brata. Žalobcovia zhodne vypovedali o súdržnosti v rodine, o spoločne strávených chvíľach, o vzájomnej pomoci a láske ktorú si prejavovali, pričom jeho strata znamená pre nich nezmierniteľný zásah do ich citov a rodinného života.

3. Takto ustálený skutkový stav veci po právnej stránke posúdil podľa § 4 ods. 2 písm. a) a § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z., ako aj podľa § 13 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka, a dospel k záveru že žaloba bola podaná dôvodne. Poukázal na to, že v rámci ochrany osobnosti rieši zákon náhradu nemajetkovej ujmy (§ 13 ods. 2 a 3 OZ) a zodpovednosť za škodu spôsobenú neoprávneným zásahom do osobnostných práv je zákonom odkazovaná na ustanovenia o náhrade škody (§ 16 OZ). Ak zásahom do práva na ochranu osobnosti vznikne majetková ujma (škoda), môže dotknutý subjekt okrem nárokov uvedených v ustanovení § 13 OZ uplatniť aj právo na náhradu škody podľa § 420 a nasl. OZ. Za zásah do súkromia súdna prax považuje aj privedenie smrti niektoej z blízkych osôb (§ 116 OZ). Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny. Primeraným zadosťučinením je v tomto prípade okrem náhrady škody aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Náhrada ujmy je principiálne náhrada škody, a to buď majetkovej alebo nemajetkovej. Škoda zahŕňa nielen zníženie majetku a ušlý zisk, ale aj nemajetkovú škodu (nemajetkovú ujmu). Je preto potrebné vykladať termín škoda v § 4 ods. 2 písm. a) aj ako nemateriálnu škodu na zdraví. Nemali by byť pochybnosti, že strata života najbližšieho príbuzného je spojená s negatívnym dopadom v emočnej, citovej, teda nemajetkovej sfére príbuzných a na ich psychické zdravie. Je plne opodstatnený záver, že v takýchto situáciách vzniká ujma (škoda) aj v psychickej rovine dotknutých osôb. Z hľadiska systematiky Občianskeho zákonníka nie je teda až tak významné, že náhrada nemajetkovej ujmy za stratu života je upravená v inej časti kódexu Prvá časť druhá hlava ako náhrada škody (šiesta časť druhá hlava). Povinné poistenie musí kryť akúkoľvek škodu (ujmu) tak materiálnu, ako nemateriálnu. A preto je možné z hľadiska platnej právnej úpravy pripustiť extenzívny výklad pojmu škody (§ 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Zb. v znení neskorších predpisov), ktorý v sebe nepochybne zahŕňa aj ujmu na zdraví s tým, že náhrada nemajetkovej ujmy sa priznáva aj podľa ustanovení o ochrane osobnosti upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Vzhľadom k vyššie uvedenému konštatoval, že námietka premlčania vznesená žalovaným je nedôvodná, keďže nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje v trojročnej premlčacej lehote podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba začína plynúť dňom, kedy k takému zásahu došlo. Zásah do práv žalobcov nastal momentom smrti ich syna a brata, t.j. 04.02.2013, a preto nárok žalobcov nie je premlčaný. Poukázal na to, že škodou (ujmou) sa podľa európskeho práva rozumie aj nemateriálna škoda. Dôležitý je eurokonformný výklad zákona, aby nebol popretý zmysel a účinok smernice o poistení. Iný výklad je podľa názoru súdu treba hodnotiť ako nadmerne formalistický, v dôsledku ktorého sa neprípustne zasahuje do systematiky inštitútu škody obsiahnutej v Občianskom zákonníku a v osobitných predpisoch. Za stavu, že právo umožňuje žalobcovi požadovať náhradu nemajetkovej ujmy je dôvodný záver, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy musí byť likvidovaná z povinného zmluvného poistenia. Právna úprava, ktorá by tomuto odporovala bráni naplneniu cieľa vyššie uvedených smerníc Európskej únie a takáto právna úprava sa nesmie použiť (Simmenthal C-106-77). Ak Slovenská republika má upravenú náhradu nemajetkovej škody (ujmy), potom vo svetle rozsudku Súdného dvora musí poistné krytie dopadať aj na takúto ujmu. V tejto súvislosti je potrebné

poukázať na Smernicu Rady 90/232/EHS zo dňa 14. 5. 1990, z obsahu ktorej je bez pochybností zrejmé, že cieľom spomínanej smernice je zabezpečiť, aby povinné poistenie vozidiel umožňovalo všetkým spolujazdcom, obetiam nehody spôsobenej vozidlom dosiahnuť odškodnenie za ujmu, ktorú utrpeli. Vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú odškodnenie nehôd vyplývajúcich z prevádzky motorových vozidiel, nemôžu obrať uvedené ustanovenia o ich potrebný účinok (rozsudok Súdneho dvora C-537/03, body 27 a 28). Vo vzťahu k námietke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného zdôraznil, že otázka pasívnej vecnej legitímácie bola riešená v rámci Slovenskej republiky na úrovni najvyšších súdnych autorít, ktorými sú Najvyšší súd SR a Ústavný súd SR, právnymi názormi ktorých v nich uvedených sú súdy nižšieho stupňa viazané. V rozhodnutí NS SR sp. zn. 8Cdo 1361/2015 zo dňa 26.06.2017 a rozhodnutí NS SR sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 ktoré boli publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky sa uvádza, že ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a/ ZoPZP treba vyložiť tak, že poistenie zodpovednosti kryje aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd Slovenskej republiky v spomínaných rozhodnutiach poukázal na ústavný princíp prednosti práva Európskych spoločenstiev a Európskej únie pred vnútroštátnymi zákonmi, a to nielen v prípade rozporu medzi konkrétnou normou komunitárneho práva a konkrétnou normou vnútroštátneho práva, ale aj v prípade, ak vnútroštátna úprava je neúplná alebo rozporuplná (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). V súvislosti s tým, že oblasť poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel je regulovaná smernicami Európskej únie najvyšší súd uviedol, že vnútroštátne súdy musia vnútroštátne právo v najväčšej možnej miere vykladať v zmysle znenia a účelu smernice, aby bol dosiahnutý výsledok, ku ktorému táto smernica smeruje a poukázal napr. na rozsudok SD z 25. apríla 2013, C-81/12, Asociația ACCEPT proti Consiliul National pentru Combaterea Discriminării, ods. 71. rozsudok SD z 24. januára 2012, C-282/10, Maribel Dominguez proti Centre informatique du Centre Ouest Atlantique a Préfet de la région Centre, ods. 27. Podľa rozhodnutia najvyššieho súdu zo dňa 26.6.2017, sp. zn. 8 Cdo 1361/2015, účelom smerníc týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel je zabezpečiť, aby predmetom poistného krytia bola akákoľvek škoda alebo ujma, ktorá vznikla v súvislosti s dopravnou nehodou a náhradu ktorej predpokladá vnútroštátne právo. Predmetom poistného krytia má byť podľa smerníc nepochybne aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí poukázal aj na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Z. č. C-22/12 zo dňa 24.10.2013, ktorý jasne a zrozumiteľne vyslovil: "Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia [povinnosti poistení tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a ods. 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej." Podľa uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu odpoveď na otázku, či vnútroštátne právo upravuje náhradu nemajetkovej ujmy na základe zodpovednosti poisteného za škodu poskytuje aj samotný Súdny dvor v bode 58 odôvodnenia svojho rozsudku vo veci C-22/12, keď uvádza: "Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho práva v tomto prípade vyplýva z § 11 a § 13 českého Občianskeho zákonníka (slovenský Občiansky zákonník má rovnakú úpravu, poznámka senátu 8 Cdo), vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice". Záverom je potrebné prisvedčiť žalobcom, že aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich viacerých rozhodnutiach vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, odmietajúc sťažnosti poistovní, sa priklonil k názoru, podľa ktorého náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy je krytá povinným zmluvným poistením (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.12.2015, sp. zn. III. ÚS 646/2015, zo dňa 17.8.2016, sp. zn. 1. ÚS 474/2016). S poukazom na uvedené vychádzal z toho, že žalovaný je v danej veci pasívne vecne legitímovaný. K samotnej náhrade nemajetkovej ujmy poukázal na to, že táto v kontexte danej veci predstavuje škodu na zdraví v podobe citovej, osobnostnej, psychickej

ujmy (§ 13 OZ) spôsobenej pozostalým po obeti dopravnej nehody. Ujma spôsobená usmrtením osoby blízkej nie je ujmom na živote a zdraví priameho poškodeného (primárnej obeti, t. j. obeti dopravnej nehody), ale ujma na súkromnom a rodinnom živote osôb blízkych (tzv. sekundárnych obetí t.j. pozostalých). Náhradu takejto ujmy nie je možné považovať za vyjadrenie hodnoty ľudského života. Nemajetková ujma má v danom prípade satisfakčnú funkciu, ktorá má zmierniť nepriaznivé stavy vzniknuté škodlivým zásahom do osobnostnej sféry poškodeného, t.j. duševné útrapy (smútok, žiaľ) spôsobené vnímaním smrti blízkeho človeka. Súd v danom prípade nemal pochybnosti o utrpení žalobcov v súvislosti so stratou života ich syna a brata, nemal žiadne pochybnosti o existencii ujmy na zdraví, ktorú treba považovať za nemateriálnu škodu na zdraví. Avšak každý prípad je potrebné posudzovať individuálne s ohľadom na skutkové okolnosti za ktorých k škodovej udalosti resp. k zásahu do osobnostných práv došlo. Predovšetkým je potrebné pri stanovovaní výšky nároku vychádzať z kritérií ako sú: a) intenzita vzťahu - na strane pozostalého je významná najmä intenzita a kvalita jeho vzťahu so zomrelým. Pokiaľ ide o intenzitu vzťahu žalobcov ako rodičov a ich syna, v konaní neboli preukázané žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali hlbokú lásku a vrelý vzťah rodičov k dieťaťu práve naopak, náhla a neočakávaná strata dieťaťa bola pre nich šokom, ktorého traumatické pôsobenie pretrváva naďalej. Intenzita vzťahu súrodencov nebola taktiež spochybnená, bolesť zo straty brata bola preukázaná nielen skutočnosťami žalobcu 3/ uvádzanými vo výpovedi, ale aj jeho spontánnym citovým prejavom na pojednávaní, na ktorom sa uskutočnil jeho výsluch, b) vek zomrelého dieťaťa - syn zomrel vo veku 18 rokov v čase, kedy život mal pred sebou, kedy dĺžka spolunažívania s rodičmi bola dostatočne veľká na to, aby sa medzi nimi vytvorilo silné citové puto. Bez akýchkoľvek pochybností možno konštatovať, že smrť dieťaťa je pre rodiča tou najhoršou skúsenosťou a bolesťou, ktorá časom sa utlmí, ale nikdy neodznie, c) spoluzavinenie zo strany dieťaťa - k dopravnej nehode došlo výlučne zavinením vodiča motorového vozidla, ktorý v dôsledku dopravnej nehody bol uznaný vinným a odsúdený na trest odňatia slobody, v trestnom konaní nebolo preukázané jeho spoluzavinenie na vzniku dopravnej nehody, a ani okolnosti za ktorých mohol preukázateľne rozpoznať, pri nástupe do motorového vozidla, ovplyvnenie osoby vodiča alkoholom, d) morálne zadosťučinenie v podobe potrestania páchatel'a (ide o trestný čin ublíženia na zdraví s následkom smrti). Páchatel bol odsúdený a podľa výpovedi žalobcov sa ospravedlnil, avšak táto okolnosť sotva môže zmierniť trvalú stratu milovanej osoby. V súvislosti s určením výšky náhrady nemajetkovej ujmy zdôraznil, že výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je súdom určovaná voľnou úvahou, vždy však s prihliadnutím na zákonné kritériá závažnosti vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo. Popri základných kritériách taktiež musí súd, pri úvahe o primeranosti uplatneného nároku, vychádzať z princípu proporcionality tak, že porovná čiastky náhrad prisúdených v iných obdobných prípadoch, ale aj ďalších, v ktorých sa jednalo o zásah do iných osobnostných práv, najmä práva na ľudskú dôstojnosť (obete trestných činov), za účelom dosiahnutia spravodlivého vyčíslenia výšky relatívnej náhrady. Určenie konkrétnej výšky náhrady potom musí zohľadňovať všetky okolnosti konkrétneho prípadu a musí byť v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä s obsahom na jej intenzitu, rozsah a trvanie. V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že skúmané zásahy vyvolávajú spravídla ujmu dlhotrvajúcu, rozsiahlu a v zásade ničím nereparovateľnú. Vzhľadom k vyššie uvedenému pri stanovovaní výšky nemajetkovej ujmy vychádzal aj z výsledkov rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky ako aj z právnej úpravy výšky nemajetkovej ujmy európskych štátov, kde sa v obdobných prípadoch priznával nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rozmedzí 5.000 eur až 20.000 eur (Belgicko, Rakúsko, Slovinsko, Česká republika). V niektorých krajinách EÚ sa kompenzuje nemajetková ujma v nižšom rozpätí napr. v Maďarsku, Fínsku, Švédsku, t. j. od 3.000 eur do 10.000 eur na rozdiel od Španielska a Talianska, kde náhrada dosahuje podstatne vyššie čiastky. Z uvedeného vyplýva, že výška priznaných nárokov nemajetkovej ujmy je v rámci štátov EU odlišná v závislosti od právnych tradícií, ekonomickej situácie, systému poistenia a sociálneho zabezpečenia a pod. Pre rozhodovaciu činnosť slovenských súdov je použiteľná aj metodika výpočtu náhrady nemajetkovej ujmy platná na území Českej republiky z hľadiska porovnateľnej ekonomickej situácie a obdobného systému poistenia a sociálnych zákonov. V súvislosti s uvedenou metodikou sa náhrada nemajetkovej ujmy za usmrtenie osoby blízkej pohybuje v rozpätí 200.000 Kč - 500.000 Kč, t.j. cca 7.000 eur až 20.000 eur. Do úvahy vzal aj spôsob odškodňovania v prípadoch obetí trestných činov, kde sa jedná o zásah do práva na ľudskú dôstojnosť. Výška odškodnenia sa v tomto prípade stanovuje spôsobom taxatívne určeným v zákone č. 274/2017 Z. z. o odškodňovaní obetí trestných činov, predtým zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, kde v prípade úmrtia má obeť násilného trestného činu nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiat násobku minimálnej mzdy. Minimálna mzda za rok 2013 sa pohybovala v rozpätí 337,70 eur až 675 eur, v závislosti od stupňa náročnosti to

znamená, že výška odškodnenia by sa pohybovala, podľa vyššie uvedeného zákona v rozpätí od 16.850 eur - 33.750 eur. Vychádzajúc aj zo súdnej praxe súdov Slovenskej republiky v obdobných veciach (rozsudok NS SR 3CdoGp 1/2016) a s poukazom na zistený skutkový stav považoval za primerané a spravodlivé priznať každému zo žalobcov 1/ a 2/ nárok na odškodnenie vo výške 15.000 eur a žalobcovi 3/ nárok vo výške 10.000 eur a vo zvyšku žalobu ako nedôvodnú zamietol. Pri určovaní výšky zohľadnil aj prejavenu ľútosť zo strany vinníka dopravnej nehody, avšak s tým, že táto okolnosť sama osebe nemôže byť dostatočnou kompenzáciou za ujmu spôsobenú smrťou člena rodiny. Pokiaľ ide o námietku žalovaného ohľadom spoluzavinenia nebohého na vzniku následkov dopravnej nehody, táto okolnosť z výsledkov trestného dokazovania nevyplýva, v konaní vypočutý svedok Q. E. potvrdil, že nebohý bol pripútanými bezpečnostnými pásmi, iba v znaleckom posudku súdnej znalci uviedli, že pokiaľ by mal nebohý bezpečnostný pás zapnutý správne, nedošlo by k jeho vytrhnutiu z úpony. Uvedený predpoklad však neznamenal vylúčenie vzniku zranenia s následkom smrti. Ako nedôvodnú tiež zamietol žalobu v časti úrokov z omeškania, keď sa v tomto smere stotožnil s argumentáciou žalovanej, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až na základe rozhodnutia súdu a právo požadovať úroky z omeškania vzniká až momentom, kedy sa dlžník dostane do omeškania s plnením. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade so zásadou úspechu vo veci, t. j. podľa pomeru úspechu vo veci podľa § 255 ods.1 C.s.p. Žalobcovia boli v konaní úspešní čiastočne, pričom pomer úspechu vo veci z hľadiska percentuálneho vyjadrenia nároku na náhradu trov konania zodpovedá výške priznaného nároku vo vzťahu k uplatnenému nároku t. j. 67 %.

4. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote do vyhovujúceho výroku vo veci samej odvolanie žalovaný, ktorý žiadal v napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť. Odvolanie odôvodnil tým, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Nesúhlasil so záverom súdu, že by mu mala byť priznaná pasívna vecná legitímácia v predmetnom spore, nakoľko v súlade s platným právnym poriadkom a aplikačnou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k nemajetkovej ujme, resp. k jej náhrade, absentuje jeho pasívna vecná legitímácia ako poisťovateľa. Prvostupňový súd sa nedokázal vypořadať s jeho zásadnými námietkami, a to najmä vo vzťahu k charakteru predmetného rozsudku čo do rozhodného práva a analýzy výrokovej vety. Súd nesprávne právne vec posúdil a nad rámec legislatívy Slovenskej republiky aplikoval eurokonformný výklad slovenských zákonov, pričom bezdôvodne neakceptoval jeho opakované námietky, že slovenská právna úprava nezahŕňa právo na ochranu osobnosti a z nej vyplývajúci nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pri porušení tohto práva pod náhradu škody, ktorú je možné uplatniť z povinného zmluvného poistenia, a preto je jeho právny záver o existencii pasívnej vecnej legitímácie nesprávny. Ak určitá konkrétna osoba zasiahne do osobnostných práv inej osoby, ktorých porušenie je dôvodom na priznanie nemajetkovej ujmy, pričom tento zásah, a teda i zodpovednosť zaň, podľa jeho názoru, nie je možné preniesť na iný tretí subjekt, a to ani v prípade, ak ide o poisťovateľa zodpovedného subjektu, ak nemajetková ujma nie je výslovne predmetom poistenia. Poukázal v tejto súvislosti na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.04.2011, sp. zn. 4Cdo/168/2009, podľa ktorého v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv, je v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka nositeľom hmotnoprávnej povinnosti ten subjekt, ktorý neoprávnený zásah do osobnostných práv spôsobil a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31.03.2016, sp. zn. 3Cdo/301/2012, podľa ktorého keďže slovenské právo neupravuje takúto náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej obetiam usmrteným pri dopravných nehodách v rámci úpravy zodpovednosti poisteného za škodu, nie je potrebné, aby tento nárok bol v zmysle rozsudku zahrnutý v poistnom krytí z povinného zmluvného poistenia. Rovnako odkázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 219/2016 z 15.05.2017, v ktorom dovolací súd nezistil dôvod na odlišný výklad § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. ani po rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie (SD) C-22/12 a konštatoval, že náhrada nemajetkovej ujmy nespadá do povinného zmluvného poistenia. Vzhľadom na uvedené rozhodnutia jeho pasívna vecná legitímácia v tomto konaní daná nie je, keď v predmetnej otázke absentuje aj rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zmysle ustanovenia § 48 C.s.p., ktoré jediné môže byť smerodajné pre rozhodovanie súdov nižších stupňov a v prípade jeho absencie neexistuje žiadne rozhodnutie, ktorým by bola definitívne vyriešená táto otázka. Namietal tiež, že z podanej žaloby, ani z vykonaného dokazovania nebola dostatočne preukázaná citová väzba vo vzťahu k uplatňovanému nároku. Žalobcovia nedokázali preukázať taký zásah do práva na súkromie, ktorý by odôvodňoval poskytnutie satisfakcie vo forme peňažnej náhrady. Je prirodzené, že žalobcovia žili v spoločnej domácnosti, ale pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy je rozhodujúce najmä to,

že aká bola intenzita tohto vzťahu a ako ho narušil zásah vykonaný neoprávnene treťou osobou. To je rozhodujúce pre samotnú výšku nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie žiadnym relevantným spôsobom neodôvodnil, ako žalobcovia výpoveďou preukázali tak intenzívny zásah do ich osobnostných práv, ktorý by odôvodňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv fyzickej osoby patrí stále iba tej, ktorej konkrétnej fyzickej osobe, ktorá je povinná tento zásah preukázať. Nesprávne sa podľa žalovaného súd prvej inštancie vypořiadal aj so vznesenou námietkou premlčania. Žalobcovia odvodzujú svoj nárok cez ustanovenia zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a preto ak prijímajú záver, že ide v prípade nemajetkovej ujmy o škodu na účely Zákona o PZP, potom je potrebné k tomuto nároku ako ku škode pristúpiť a aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka vo vzťahu k premlčaniu nároku na náhradu škody. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na nemajetkovú ujmu nie je možné prijať záver o aplikácii ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka. Tento záver súdu je nedostatočne odôvodnený a v konečnom dôsledku spôsobuje zmätočnosť, nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia. On sám do práv žalobcov nijako nezasiahol, a tak je možné voči nemu uplatniť len nárok na náhradu škody. Inými slovami, voči nemu mohlo dôjsť len k uplatneniu náhrady škody, kedy súd mal a musel aplikovať premlčacie doby, tak ako je tomu pri uplatnení nároku na náhradu škody. Uplatňované nároky žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy tak považuje za premlčané v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe, ako uviedol pred prvostupňovým súdom pri vznesení námietky premlčania, na ktorú konajúci súd neprihliadal. Tento svoj názor opiera aj o rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/106/2018 zo dňa 29.06.2018, podľa ktorého nie je možné na jednej strane konštatovať, že nemajetková ujma je škodou na účely zák. č. 381/2001 Z. z., ale na druhej strane aplikovať premlčanie vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy. Ďalej poukázal na to, že vo vzťahu k uplatnenému nároku náhrady nemajetkovej ujmy sa súd prvej inštancie nedostatočne vypořiadal so samotnými okolnosťami dopravnej nehody, okolnosťami, resp. na strane osoby, ktorá do práv žalobcov zasiahla (vodič U. J.), čo podľa jeho názoru malo zásadný vplyv na výšku priznanej náhrady, ktorú považuje za neprimeranú. Pri výške je potrebné zohľadniť okolnosti prípadu, ako aj skúmať pomery na strane toho, kto neoprávnene do práv zasiahol vo všetkých rovinách. Nie sú rozhodujúce jeho pomery ako poisťovateľa, pretože nijako do práv žalobcov nezasiahol a zákon mu nedáva legislatívne možnosti zmiernenia následkov smrti poškodeného ospravedlnením, prejednaním veci a pod. Je potrebné si uvedomiť, že pre priznanie samotnej nemajetkovej ujmy sú rozhodujúce pomery vodiča ako osoby, ktorá do práv žalobcov zasiahla a "pretrhla" vzťah medzi žalobcami a poškodeným nezvratným zásahom. V podobnom duchu sa nesie i stabilná judikatúra, ktorá prijala závery, že majetkové pomery vodiča, ako osoby, ktorá do práv zasiahla, je potrebné zohľadniť nie z pohľadu výšky priznanej satisfakcie, ale z pohľadu možností reálneho uspokojenia priznaných nárokov. Ďalej je potrebné sa zamerať aj na samotný dopad škodovej udalosti do sféry vodiča po stránke inej ako sú jeho majetkové pomery. Tieto okolnosti účelovým žalovaním iba poisťovateľa zo strany žalobcov a zamietnutím vykonania ním navrhnutého dôkazu výsluchom vodiča neboli súdom prvej inštancie skúmané, čo indikuje nesprávnosť jeho postupu a prijatie nezákonného rozhodnutia. Súd sa žiadnym spôsobom v odôvodnení rozsudku nevypořiadal s jeho argumentáciou, že za určité zadost'učinenie je nutné považovať aj oľutovanie činu vinníkom dopravnej nehody a následné uloženie trestu v trestnom konaní, resp. považuje za nesprávne tvrdenie konajúceho súdu, že páchatel bol odsúdený a podľa výpovedi žalobcov sa ospravedlnil, avšak táto okolnosť sotva môže zmierniť trvalú stratu milovanej osoby. Žalobcovia žalujú len poisťovňu, ktorá nijako nezasiahla do ich práv, čím podľa jeho názoru zásadne poprelí poslanie inštitútu náhrady nemajetkovej ujmy a ich konanie vzbudzuje podozrenie len finančnej motivácie podania žaloby. Napokon namietal, že konanie má aj inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a to odňatie súdu prvej inštancie konať pred súdom a nedostatočné a chybné odôvodnenie rozhodnutia. Súd sa totiž v odôvodnení nevypořiadal s jeho argumentáciou o neexistencii pasívnej vecnej legitímácie, so vznesenou námietkou premlčania, v rámci rozhodovania nezohľadnil pomery vodiča, ako osoby, ktorá do práv žalobcov zasiahla a znemožnil tento postup zamietnutím navrhnutého výsluchu. Odôvodnenie je podľa jeho názoru nepreskúmateľné.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného žiadali rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť. K námietke nedostatku pasívnej vecnej legitímácie vznesenej zo strany žalovaného poukázali na to, že otázka či nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd spadá pod rozsah krytia podľa povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z.z. už bola vyriešená judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to rozhodnutím sp. zn. 6MCdo/1/2016 ako aj rozhodovacou činnosťou Ústavného súdu, konkrétne uznesením zo dňa 11.10.2016, sp. zn. III. ÚS 666/2016. Z

uvedených rozhodnutí jednoznačne vyplýva, že v danom spore je žalovaný pasívne legitimovaný. Žalovaný vo svojom odvolaní poukazuje na staršie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorých právny názor už bol prekonaný novou judikatúrou. Nestotožňujú sa s názorom žalovaného, že rozhodnutie Najvyššieho súdu z 31.07.2016, sp. zn. 6MCdo/1/2016 predstavuje arbitrárne a nezákonné rozhodnutie. Predmetné rozhodnutie bolo na zasadnutí občianskoprávneho kolégia dovolacieho súdu, ktoré sa konalo 9. októbra 2018 schválené na uverejnenie v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ktoré bolo publikované v zbierke č. 8/2018 pod č. R 61/2018 v znení právnej vety: "Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná". Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Súd prvej inštancie teda dospel k správne záveru, že žalovaný je v spore pasívne vecne legitimovaný. K námietke premlčania vznesenej zo strany žalovaného uviedli, že žalovaný vzniesol námietku premlčania uplatňovaného nároku s poukazom na ust. § 106 Občianskeho zákonníka, tvrdiac, že v dôsledku extenzívneho výkladu pojmu škoda je potrebné aplikovať na posúdenie premlčania toto ustanovenie Občianskeho zákonníka. Predmetom tohto konania však nie je nárok na náhradu škody, ale nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Na podporu svojich tvrdení poukázali na ustálenú rozhodovaciu prax vyšších súdov. Konkrétne na Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17.02.2011, sp. zn.: 5Cdo/265/2009, v zmysle ktorého počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu podľa § 101 Občianskeho zákonníka je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Ďalej poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 194/2011 zo dňa 27.11.2012, podľa ktorého počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv.

V prejednávanej veci bolo preukázané, že neoprávneným konaním žalovaného bolo jedným činom zasiahnuté do práva na život manžela žalobkyne X.. O.. 2. decembra 1998, ako aj do práva na súkromie a rodinný život žalobkyne. Zásah do práv žalobkyne nastal momentom smrti jej manžela a ktorého následky v podobe rôznej formy citovej ujmy (šoku, traumy, smútku a straty zo spoločensťva s blízkou osobou) u žalobkyne, ako aj jej detí stále pretrvávajú. Žalobkyňa mohla svoje právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonať prvýkrát 3. decembra 1998. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila 3. decembra 2001. Odkázal tiež na rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 12.11.2008 sp. zn. 31 Cdo 3161/2008, podľa ktorého: "Náhrada nemajetkové újmy v peněžích tvoří součást ochrany osobnosti, přičemž jak teorie, tak soudní praxe se shoduje, že samotný nárok na ochranu osobnosti promlčení nepodléhá. Na druhou stranu však podléhá promlčení v obecné tříleté lhůtě nárok na náhradu nemajetkové újmy v peněžích, jakožto obsah osobnostního práva fyzické osoby." a na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 18/2016 zo dňa 22.06.2016: "Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby v prípade náhrady za spôsobenú nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takémuto zásahu došlo." Napokon v tomto smere poukázali aj na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 08.02.2018, sp.zn. 10Co/10/2018 a rozhodnutie Krajského súdu v Prešove zo dňa 21.06.2017, sp.zn. 2Co/123/2016, v ktorom odvolací súd uviedol, že nároky na náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré sú uplatnené na základe § 11 a nasl. OZ sa premlčujú vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote tak, ako to vyplýva z § 101 OZ. Počiatok plynutia všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 OZ viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Odvolanie žalovaného preto považujú za neopodstatnené.

6. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali odvolanie aj žalobcovia 1/, 2/ a 3/, avšak iba do výroku o trovách konania. V tejto časti žiadali žalobcovia rozsudok zmeniť a priznať nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Poukázali na to, že v zásade platí, že žalobca má poznať výšku svojho nároku. Ak svoj nárok uplatní vo vyššej miere, ako mu v skutočnosti patrí, znáša riziko neúspechu v spore a s tým spojenú

povinnosť uhradiť druhej strane trovy konania. Toto je všeobecná zásada úspešnosti v konaní. Riadi sa prostým pomerom výšky uplatneného a priznaného nároku. Z vyššie uvedenej zásady existujú dve procesné výnimky. Ide o prípady, kedy je výška nároku závislá na úvahe sudcu, alebo súdneho znalca. V takých prípadoch sa zásada úspechu v konaní neriadi prostým pomerom uplatneného a priznaného nároku, ale odvíja sa od úspechu žalobcu v merite veci, v dôvodnosti nároku ako takého. Tie odchýlky od všeobecnej zásady majú svoju logiku, zákonnosť a zmysel pre spravodlivé usporiadanie procesných vzťahov. Všeobecná zásada sa spravidla vzťahuje na záväzky zmluvné. Pri zmluvných záväzkoch je skutočne možné požadovať od žalobcu, aby poznal presnú hodnotu svojho práva. (napr. pohľadávky z kúpnych zmlúv, zmluvy o dielo, nájomnej zmluvy, úverovej zmluvy a pod.) Žalobami o zaplatenie sa však vymáhajú aj pohľadávky z nezmluvných záväzkových vzťahov, najmä práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, náhrady škody (z neho najmä bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia) a práva na finančné zadosťučinenie, či už z práva na ochranu osobnosti, zodpovednosti orgánov verejnej moci alebo práv spotrebiteľa. Všetky tieto nároky majú spoločné to, že ich výšku určuje súd na základe vlastnej úvahy, alebo na základe úvahy znalca. Nejde o exaktne vypočítateľné nároky, určujú sa odhadom, analógiou, prípadne vedeckými metódami. Ich výška sa môže líšiť od súdu k súdu, od znalca k znalcovi, je osobitá pre každý prípad. V týchto prípadoch nie je možné spravodlivo požadovať od žalobcu, aby pred začatím konania poznal výšku nároku, ktorá mu bude priznaná súdom. Bolo by to v rozpore s logikou veci a základnou procesnou spravodlivosťou. V týchto prípadoch je žalobca úspešnou stranou sporu už vtedy, ak mu súd prizná jeho nárok, čo do dôvodu, bez ohľadu na jeho výšku. (Dokonca aj vo výrazne nižšej časti než bola uplatňovaná.) Je tomu tak preto, lebo nárok samotný bol dôvodný a jeho výška nebola ustálená pred začatím konania (ako pri zmluvných záväzkoch), ale bola určená až rozhodnutím súdu. V tomto smere existuje ustálená a početná judikatúra, ktorú nemá význam rozporovať. (Napríklad: Nález Ústavného súdu SR, II ÚS 82/09, Nález Ústavného súdu ČR, III. ÚS 170/99, rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, 3 Cz 13/69) Uvedená judikatúra sa odvíja od ustanovenia § 142 ods. 3 zrušeného Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 142 ods. 3 O.s.p. aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, alebo od úvahy súdu Civilný sporový poriadok účinný od 1.7.2016 nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Napriek tomu z dôvodovej správy k ustanoveniam o náhrade trov konania, novej civilnoprávnej teórie a najmä z pohľadu logiky veci a zásad spravodlivosti, nie je dôvod sa domnievať, že by súdy mali od tejto zásady od 1.7.2016 upustiť. V novom Civilnom súdnom poriadku teda už vyššie uvedená výnimka zo zásady úspešnosti nie je výslovne uvedená. Výklad nových ustanovení C.s.p. je však taký, že úspešnosť účastníka sa v prípadoch nárokov určených rozhodnutím súdu, alebo znalca neposudzuje vzhľadom na výšku priznaného nároku, ale vzhľadom na úspech v dôvodnosti nároku. Za úspešného sa žalobca považuje vtedy, ak súd jeho nárok uznal ako dôvodný, bez ohľadu na priznanú výšku. Uvedenému záveru svedčí aj zásada spravodlivého usporiadania vzťahov medzi účastníkmi podľa čl. IV ods. 1 a 2 C.s.p. Kombináciou ust. § 255 ods. 1 ust. čl. IV ods. 1 a 2 C.s.p. je nevyhnutné dospieť k záveru, že v prípadoch, kedy nie je možné od strany sporu spravodlivo požadovať, aby poznala výšku svojho nároku pred začatím konania a kedy výška nároku závisí plne od úvahy súdu alebo znalca, je taký žalobca úspešný už vtedy, ak mu súd prizná jeho nárok čo do dôvodu, bez ohľadu na jeho výšku. Konečná výška trov sa potom odvíja od výšky prisúdennej čiastky. Podobné závery je možné nájsť už aj odborných stanoviskách samotných autorov Civilného sporového poriadku, napr. v komentári k novému Civilnému sporovému poriadku, C.H. Beck, 2016, str. 926 -927. K rovnakým záverom už dochádzajú aj všeobecné súdy pri úvahách o náhrade trov konania po 1.7.2016. V prejednáwanej veci je vyššie uvedená argumentácia o to dôvodnejšia, že v otázke nemajetkovej ujmy voči poisťovateľovi PZP ide o úplne novú oblasť rozhodovacej činnosti súdov. O tom, či je tento nárok voči poisťovateľom dôvodný, rozhodol až Ústavný súd SR v nedávnom čase. Existuje len niekoľko desiatok právoplatných rozhodnutí súdov, ktoré určujú aj výšku nároku, pričom výška nároku - hodnota ľudského života - nie v právnom poriadku SR vôbec upravená, a teda plne závisí od úvahy súdu. Nemali a nemajú ako určiť výšku ich nároku inak ako odhadom. V danom prípade dokonca vyvinuli aspoň minimálne úsilie určiť výšku nároku analógiou s právnou úpravou odškodnenia pri úmrtí v pracovnom pomere podľa Zákona o Sociálnom poistení. Žiadny iný spôsob určenia výšky ich nároku neexistuje. Posúdiť ich ako neúspešných účastníkov len preto, lebo ich žalobný odhad sa líšil od konečnej úvahy súdu, je teda exemplárnym príkladom procesnej nespravodlivosti a porušenia článku IV ods. 1 a 2 C.s.p. Žiadali preto odvolaniu vyhovieť.

7. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, teda vo vyhovujúcej časti vo veci samej a výroku o trovách konania, v medziach odvolacích dôvodov žalobcov a žalovaného, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods.

1 C.s.p. a contrario v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.), dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné, avšak vo výroku o trovách konania je potrebné rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť.

8. V prvom rade považuje odvolací súd za potrebné poukázať na to, že pre účely rozhodnutia vo veci samej súd prvej inštancie na základe dostatočne vykonaného dokazovania a jeho správneho vyhodnotenia náležite ustálil skutkový stav veci významný pre rozhodnutie o podanej žalobe, keď všetky jeho relevantné skutkové závery majú oporu vo vykonanom dokazovaní. To platí i vo vzťahu k zisteniam súvisiacim s blízkymi citovými vzťahmi žalobcov so zomrelým synom a bratom, ktoré bezpochyby vyplývajú nielen z opisu fungovania vzájomného spolužitia žalobcov so synom a bratom, ale tiež z neverbálnych prejavov pri ich výsluchu pred súdom, na ktoré súd prvej inštancie, keďže ich bezprostredne vnímal pri výsluchu žalobcov, celkom správne poukázal a uvedené je užitočné na dokreslenie celkového obrazu vzťahov medzi žalobcami a zomrelým synom a bratom. Nedôvodne preto žalovaný v odvolaní v tomto smere namieta, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, že nebola dostatočne preukázaná citová väzba vo vzťahu k uplatňovanému nároku a žalobcovia nedokázali preukázať taký zásah do práva na súkromie, ktorý by odôvodňoval poskytnutie satisfakcie vo forme peňažnej náhrady. Z výpovedí žalobcov totiž vyplynuli skutočnosti preukazujúce také každodenné spolužitia celej rodiny, v ktorom absentovali akékoľvek nezhody a konflikty a v ktorom je celom zreteľne rozoznateľná vzájomná citová blízkosť členov rodiny, sprevádzaná poskytovaním vzájomnej pomoci a opory a tiež spoločným plnením povinností strane jednej a spoločným trávením voľného času na strane druhej. V spojitosti s ďalšími okolnosťami, ktoré z vykonaných dôkazov vyplynuli (napr. plány spoločnej budúcnosti v podobe rodinnej prepravnej firmy), potom správne súd prvej inštancie považoval existenciu blízkych citových väzieb žalobcov so zomrelým synom a bratom za nepochybne preukázanú.

9. Náležite ustálený skutkový stav veci súd prvej inštancie správne posúdil aj po právnej stránke, a to pokiaľ ide o posúdenie otázky pasívnej vecnej legitímácie, premlčania uplatnených nárokov, ako aj vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch.

10. V otázke vecnej legitímácie žalovaného súd prvej inštancie správne vychádzal z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR, ktorá je obsiahnutá v jeho rozhodnutiach sp. zn. 8Cdo 1361/2015 zo dňa 26.06.2017 a sp. zn. 6 M Cdo 1/2016, publikovaných v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a podľa ktorej ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a/ ZoPZP treba vyložiť tak, že poistenie zodpovednosti kryje aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Správnosť tohto záveru bola navyše potvrdená aj v konaniach pred Ústavným súdom SR jeho rozhodnutiami zo dňa 16.12.2015, sp. zn. III. ÚS 646/2015 a zo dňa 17.8.2016, sp. zn. I. ÚS 474/2016.

11. Žalovaný v odvolaní v tomto smere nedôvodne namieta, že v danom spore nie je pasívne vecne legitímovaný a nenáležite tiež na podporu správnosti svojho názoru odkazuje na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31.03.2016, sp. zn. 3Cdo/301/2012 a zo dňa 15.05.2017, sp. zn. 8 Cdo 219/2016. Z nich vyplývajúce závery boli totiž prekonané neskoršou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, ktorá bola definitívne zjednotená rozhodnutím Najvyššieho súdu z 31.07.2016, sp. zn. 6MCdo/1/2016, uverejneným v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 61/2018, s ktorým sa bez výhrad stotožňuje aj odvolací súd. Za tohto stavu neobstojí ani námietka žalovaného v odvolaní, že v predmetnej otázke absentuje aj rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zmysle ustanovenia § 48 C.s.p., ktoré jediné môže byť smerodajné pre rozhodovanie súdov nižších stupňov a v prípade jeho absencie neexistuje žiadne rozhodnutie, ktorým by bola definitívne vyriešená táto otázka.

12. Odvolací súd sa stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaným uplatnená námietka premlčania nie je opodstatnená. Správne prvoinštančný súd vychádzal z toho, že žalobcami uplatnené práva sa premlčujú vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe v zmysle ust. podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá začína plynúť dňom, kedy došlo k zásahu do osobnostných práv, v danej veci momentom smrti ich syna a brata 04.02.2013, a preto ich nároky nie sú premlčané. Ani v tomto smere odvolacia argumentácia žalovaného nemôže obstáť, keď (ako na to správne s odkazom na rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 08.02.2018, sp. zn. 10Co/10/2018 a Krajského súdu v Prešove zo dňa 21.06.2017, sp. zn. 2Co/123/2016 poukázali aj žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu) aj náhrada za nemateriálnu ujmu spôsobenú pri dopravnej nehode sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Nejde pritom, ako sa to snaží účelovo interpretovať žalovaný v odvolaní, o nárok na náhradu škody, ako ho má na mysli ust. § 106 Občianskeho zákonníka. Je pravdou, že pre účely posúdenia pasívnej vecnej legitímácie žalovaného ako poisťovateľa ustálená judikatúra pracuje s pojmom škody a pod tento pojem podraduje aj nemajetkovú ujmu z porušenia osobnostných práv, ku ktorému došlo smrťou blízkej osoby pri dopravnej nehode. Judikatúra však takúto

nemajetkovú ujmu pod pojem škody v podmienkach Slovenskej republiky zahŕňa iba pre účely posúdenia pasívnej vecnej legitímácie. Uvedené nič nemení na obsahu a podstate daného nároku, ktorý má v Slovenskej republike právny základ v ustanoveniach § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a práve preto sa v tomto prípade podľa názoru odvolacieho súdu nemôže uplatniť premlčacia doba v zmysle ust. § 106 Občianskeho zákonníka, ale rovnako ako v prípade ktoréhokoľvek iného nároku (práva) na náhradu nemajetkovej ujmy, bez ohľadu na skutkový základ jeho vzniku, všeobecná trojročná premlčacia doba. Bolo by totiž neudržateľné, aby sa na totožné právo (na náhradu nemajetkovej ujmy z porušenia osobnostných práv) uplatňovala rozdielna premlčacia doba iba v závislosti od toho, či vzniklo v dôsledku usmrtienia pri dopravnej nehode a či má ten, do koho práv bolo zasiahnuté, možnosť uplatniť svoje právo aj proti poisťovateľovi, ktorého povinnosť plniť náhradu tu existuje iba vzhľadom na potrebu uľahčenia postavenia osôb, ktorým vznikla ujma pri prevádzke motorového vozidla. Odvolací súd sa preto stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že práva žalobcov uplatnené podanou žalobou boli uplatnené včas a námietka premlčania vznesená žalovaným nebráni ich priznaniu napadnutým rozsudkom.

13. Pokiaľ ide o primeranosť priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd prvej inštancie pri svojich úvahách správne so zreteľom na závažnosť intenzitu, rozsah a trvanie následkov zásahu vychádzal zo všetkých z tohto hľadiska relevantných skutkových okolností ustálených vykonaným dokazovaním, pričom zároveň dôsledne zohľadnil aj potrebu porovnania čiastky náhrad prisúdených v iných obdobných, ale aj ďalších prípadoch, v ktorých išlo o zásah do iných osobnostných práv, najmä práva na ľudskú dôstojnosť (obete trestných činov), za účelom dosiahnutia spravodlivého vyčíslenia výšky reálnej náhrady. V tejto súvislosti správne zdôraznil, že zásahy ako v danej veci spravidla vyvolávajú ujmu dlhotrvajúcu, rozsiahlu a v zásade ničím nereparovateľnú, pričom pri stanovovaní výšky nemajetkovej ujmy vychádzal nielen z výsledkov rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky, ktoré zhrnul, avšak aj z právnej úpravy výšky nemajetkovej ujmy európskych štátov, kde sa v obdobných prípadoch priznával nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rozmedzí 5.000 eur až 20.000 eur (Belgicko, Rakúsko, Slovinsko, Česká republika), v niektorých krajinách EÚ s v nižšom rozpätí (napr. v Maďarsku, Fínsku, Švédsku) od 3.000 eur do 10.000 eur na rozdiel od Španielska a Talianska, kde náhrada dosahuje podstatne vyššie čiastky s osobitným odkazom na metodiku výpočtu náhrady nemajetkovej ujmy v Českej republike, kde sa náhrada nemajetkovej ujmy za usmrtenie osoby blízkej pohybuje v rozpätí 7.000 až 20.000 eur a taktiež zohľadnením výšky odškodnenia v zmysle zákone č. 274/2017 Z. z. o odškodňovaní obetí trestných činov. Súd prvej inštancie v tomto smere svoje rozhodnutia aj správne a vyčerpávajúco odôvodnil a preto odvolací súd, keďže sa s odôvodnením prvoinštančného súdu v celom rozsahu stotožňuje, považuje za dostatočné v tomto smere naň odkázať bez potreby čokoľvek ďalšie nad rámec už uvedeného k nemu dopĺňať.

14. Vzhľadom na uvedené nedôvodne žalovaný v odvolaní súdu prvej inštancie vytyka aj neprimeranosť výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Nad rámec toho, čo už bolo uvedené poukazuje odvolací súd na to, že samotné pomery škodcu, na ktoré žalovaný poukazoval v odvolaní, nie sú kritériom, ktoré by bolo spôsobilé zásadne limitovať výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie pritom zohľadnil aj to, že pôvodca zásahu (vodič U. J., ktorý dopravnú nehodu pod vplyvom alkoholu spôsobil) sa žalobcom ospravedlnil, pričom z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že práve vzhľadom na všetky relevantné okolnosti daného prípadu nepovažoval za opodstatnené priznať žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy v celej nimi uplatnenej výške. Skutočnosť, na ktoré v tejto súvislosti žalovaný poukazuje v odvolaní, teda boli súdom prvej inštancie zohľadnené a našli svoj odraz aj v rozhodnutí súdu o zamietnutí podanej žaloby nad rámec priznanej náhrady.

15. S poukazom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne posúdil závažnosť vzniknutej ujmy so zreteľom na negatívne následky vo všetkých do úvahy prichádzajúcich oblastiach života žalobcov, ako aj okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do ich osobnostných práv došlo a s ohľadom na to určil výšku náhrady nemajetkovej ujmy v primeranom rozsahu, ktorý korešponduje aj s výškou nemajetkovej ujmy priznávanou v obdobných prípadoch. V hodnotení jeho skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo konkrétna okolnosť, naopak súd prvej inštancie ich všetky náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj náležite vyhodnotil, a preto mu nie je možné v tomto smere žiadne pochybenie vytknúť, a preto, keď svoj myšlienkový postup vedúci k záveru o výške uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy riadne vysvetlil s poukazom na konkrétne skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ako aj s poukazom na prijaté závery, ktoré z nich vyvodil, jeho rozhodnutie možno považovať vo vzťahu ku všetkým relevantným skutkovým a právnym otázkam za presvedčivé; a neobstojí preto ani námietka žalovaného v odvolaní, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený.

16. Odvolací súd preto, keď súd prvej inštancie dostatočne a správne ustálil skutkový stav veci, ktorý správne posúdil aj po právnej stránke a žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do ich osobnostných práv priznal v primeranej výške proti žalovanému, ktorý je vzhľadom na ustálenú judikatúru najvyšších súdnych autorít nepochybne v danej pasívne vecne legitimovaný, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej (vyhovujúcej) časti vo veci samej podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

17. Odvolací súd sa však nestotožnil so závermi súdu prvej inštancie, na ktorých založil rozhodnutie o trovách konania, ktorým priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania iba v rozsahu 67 % určeného na základe porovnania žalobou uplatnenej a rozsudkom priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

18. Je pravdou, že od nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku, absentuje v civilnom procesnom kódexe výslovná právna úprava pre rozhodovanie o trovách konania v prípade, ak výška priznaného plnenia závisela od úvahy súdu. Odvolací súd je však toho názoru, že aj po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku treba v takomto prípade rozhodnúť o trovách konania rovnako, ako podľa predchádzajúcej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku. Zmyslom novej právnej úpravy Civilného sporového poriadku totiž nebola snaha zákonodarcu sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepčne odchyliť od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 O.s.p. a záver súdu absolútne vylučujúci osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, nemožno akceptovať a takáto interpretácia ustanovenia § 255 C.s.p. nie je v súlade s ústavou (porov. napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 4.2.2021, č.k. III. ÚS 475/2018-31 a nález Ústavného súdu SR z 15.2.2020, sp. zn. II. ÚS 399/2019). Vychádzajúc z uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že v tomto prípade sú splnené všetky predpoklady pre priznanie nároku na náhradu trov konania žalobcom v celom rozsahu, avšak s tou výhradou, že všeobecným princípom spravodlivosti môže následne zodpovedať iba také rozhodnutie o výške náhrady trov, podľa ktorého nebude náhrada priznaná z celej žalobou uplatnenej sumy náhrady nemajetkovej ujmy, avšak iba zo sumy žalobcom právoplatne priznanej.

19. Z uvedených dôvodov odvolací súd vo výroku o nároku na náhradu trov konania rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 C.s.p. zmenil a priznal žalobcom nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v celom rozsahu.

20. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 C.s.p., a v odvolacom konaní úspešným žalobcom 1/, 2/ a 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. O ich výške taktiež rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

21. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok

minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).